

Eduskuntavaalit 2019 – Kansalaisille ja kansanedustajaehdokkaille

Vaikuta sisäilmasta sairastuneiden tilanteeseen

Homepakolaiset ry on tehnyt pitkään työtä sisäilmasta sairastuneiden ja heitä kohtaavien tilanteen parissa. Olemme koonneet alle *kolme keskeisintä aihealuetta*, joiden kehittämiseen tarvitaan nyt poliittista tahtoa ja osaamista. Voit jakaa vaaliteemojamme sekä ennen että jälkeen vaalien. Toivomme näkevämme näitä aihealueita tulevan hallituksen työlliställä.

1. Sisäilmasta sairastuneet mukaan asuntopoliitiikkaan ja asunnottomuustyöhön

Sisäilmasta sairastuneista on muodostunut merkittävä asunnottomien joukko, jota ei nykyisellään huomioida asuntopoliitiikassa. Sopivan asunnon puute hankaloittaa tervehtymistä ja työssäkäyntiä. Sisäilmasta sairastuneet tulee ottaa mukaan yhdeksi asuntopoliitiikan kohderyhmäksi.

Moni homeille ja rakennusmateriaalien kemikaaleille altistunut kokee hankalaksi löytää asuntomarkkinoilta sellaista kotia, jossa selviäisi terveenä.

Ongelmien syyt löytyvät mm. korjausrakentamisen laatuongelmista, rakentamisen kemikalisoitumisesta ja uudisrakentamisen heikosta tasosta. Ongelmat korostuvat erityisesti heillä, joilla sairastuminen on alentanut sietokykyä rakennetun ympäristön epäpuhtauksille.

Sen vuoksi moni sisäilmaongelmille altistunut elää pitkittyneessä muuttokierteessä. Moni myös joutuu sopivan asunnon puuttuessa asumaan asunnossa, joka romuttaa oman terveyden ja työkyvyn. Jonkin verran ihmisiä asuu myös ulkona, parvekkeilla tai ulkomailla, joko pysyvästi tai väliaikaisesti. Kyse on tavallisesti henkilöistä, joiden asunnonhakutaidoissa ei ole ongelmia ja jotka olisivat aivan työkykyisiä, jos heille järjestyisi terveellinen asunto. Sopivaa asuntoa ei vain rakennuskannasta löydy.

Sisäilmasta johtuvaa kodittomuutta ei kuitenkaan ole tutkittu – ei laadullisesti eikä määrällisesti.

Terveellinen koti on perusta mielekkäälle elämälle ja hyvinvoinnille. Koti ja terveys luovat pohjan myös työelämässä jaksamiselle.

Vaadimme:

Sisäilmasta sairastuneille soveltuva rakentaminen on tärkeä ottaa yhdeksi asuntopoliittiseksi linjaukseksi. Hallitusohjelmassa tulee huomioida sisäilmasyiden vuoksi pysyvää kotia vailla olevat henkilöt ja varata resursseja ilmiön selvittämiseen sekä ratkaisujen kehittämiseen. Asunnottomuusohjelmiin tarvitaan resursseja ja osaamista sisäilmakodittomuuteen liittyvään työhön. Sisäilmasta sairastuneiden huomioimista yhtenä erityisryhmille suunnatun rakentamisen kohderyhmänä tulee edistää. Kehitystyön käynnistämiseksi kannattaa ympäristöministeriöön nimetä aihealueelle oma vastuuhenkilö.

Lisätietoa:

- [Sisäilmaan liittyvä kodittomuus tilastoihin](https://homepakolaiset.fi/2018/10/sisailmakodittomuus-tilastoihin/) <https://homepakolaiset.fi/2018/10/sisailmakodittomuus-tilastoihin/>

- [Sisäilmasairaille soveltuvia rakennuksia? Ongelman ymmärtämisen ABC](https://homepakolaiset.fi/ammattiryhmille/rakentaminen/)
<https://homepakolaiset.fi/ammattiryhmille/rakentaminen/>

2. Sisäilmasta sairastuneiden tilanne terveydenhuollossa

Sisäilmasta sairastuneet eivät saa tarvitsemaansa apua ja kuntoutusta. Viime vuosina avunsaanti on entisestään heikentynyt ja asenteet ja sisäilmaan liittyvien terveysongelmien psykologisointi on lisääntynyt – tämä on tapahtunut virallisten toimenpideohjelmien ja kehitystoimien puitteissa. Aihe vaatii uudenlaista poliittista ohjausta ja tarkempaa vaikutusten seurantaa.

Sisäilmaan liittyviä lääketieteellisiä ongelmia ei osata vielä asianmukaisesti tunnistaa ja hoitaa. Sairastuneet eivät usein pääse tarvitsemiinsa tutkimuksiin ja hoitoon. Vakavasti sairaat ja toimintakykyrajoitteiset sisäilmasairaat luokitellaan usein terveiksi tai ns. toiminnallisesti sairaiksi, mikä johtaa siihen, että he jäävät käytännössä vaille tarvitsemaansa apua ja kuntoutusta.

Tilanne on entisestään heikentynyt viime vuosina. Monet ratkaisujen edistämiseksi käynnistetyt toimenpiteet, kuten uusi Käypä hoito -suositus, koulutuskierrokset ja lääkäreille suunnatut koulutusmateriaalit, vaikuttavat valitettavaa kyllä heikentäneen sisäilmasta sairastuneiden tilannetta.

Tämä johtuu siitä, että toteutetuissa toimenpiteissä ja niiden jalkauttamisessa kentälle on alleviivattu käsitystä sisäilmaan liittyvästä sairastamisesta jonkinlaisena pelkoihin ja huoleen liittyvänä ongelmana. Tutkimusnäyttö ei tue tällaista linjanvetoa.

Tämä suunnanmuutos on ollut kohtalokas sairastuneiden tilanteelle ja kyseenalainen myös uusien sairastumisten ennaltaehkäisyn kannalta. Tilanne kentällä on tällä hetkellä kriisiytynyt. Sisäilmasta sairastuneiden hoidon ja kuntoutuksen osalta toimenpiteistä on tähän asti puuttunut vaikuttavuuden seuranta.

Vaadimme:

Sisäilmasta sairastuneiden tilanteesta terveydenhuollossa ja kuntoutuspalveluissa tarvitaan perusteellinen tilannekatsaus. Tehtyjen ja tulevaisuudessa tehtävien toimenpiteiden vaikutuksista täytyy tehdä seurantaa.

Lisätietoa:

- [”Olen sairas, mutta virallisesti terve” – diagnoosin ja toimintakykyarvion puute solmukohtana](https://homepakolaiset.fi/solmukohtia/dg/)
<https://homepakolaiset.fi/solmukohtia/dg/>
- [”Ympäristöyliherkkyys” on romukoppadiagnoosi](https://homepakolaiset.fi/2017/08/ymparistoyliherkkyys-on-romukoppadiagnoosi/)
<https://homepakolaiset.fi/2017/08/ymparistoyliherkkyys-on-romukoppadiagnoosi/>
- [Tätäkö eduskunta todella tarkoitti?](https://homepakolaiset.fi/2016/08/tatako-eduskunta-todella-tarkoitti/)
<https://homepakolaiset.fi/2016/08/tatako-eduskunta-todella-tarkoitti/>
- [Järjestöjen yhteislausunto toiminnallisista häiriöistä – Sisäilmasairaiden tilanne ei ratkea luokittelemalla sisäilmaoireet toiminnallisiksi häiriöiksi.](https://homepakolaiset.fi/2018/05/yhteislausunto-toiminnalliset/)
<https://homepakolaiset.fi/2018/05/yhteislausunto-toiminnalliset/>

3. Sisäilmasta sairastuneiden työelämäosallisuus

Sisäilmasta sairastuneille soveltuvaa työssä jatkamisen ja työhön paluun tukea ei ole saatavilla. Sen vuoksi moni työkykyinen putoaa työelämästä. Sisäilmasairaat tulee huomioida työvoimapolitiisissa ratkaisuissa.

Sisäilmasta sairastuminen on muodostunut merkittäväksi syrjäytymisen kierteen riskitekijäksi Suomessa. Sairastuminen johtaa helposti työelämästä putoamiseen, sillä sisäilmasta sairastuneiden tarpeita ja tilannetta ei tunnisteta eikä osata huomioida työmarkkinoilla eikä työvoimapalveluissa.

Tällä hetkellä työkykyiset ja työhaluiset sisäilmasta sairastuneet putoavat usein työelämän ulkopuolelle, kun tukijärjestelmä toimii tukitoimien sijaan ovia sulkien. Väliinputoajuus ja työelämästä putoaminen voitaisiin välttää oikeilla toimenpiteillä. Tukea ja apua tarvitaan niin työpaikoilla ja työterveyshuollossa kuin kuntoutuspuolella ja te-palveluissa.

Ympäristötekijöihin saumattomasti liittyvät sairaudet ovat meille vielä aika uusi pala purtavaksi. Sisäilmasairaat ovat nk. *työpaikkakyvyttömiä*. Terveystieteiden huollossa, työvoimapalveluissa ja kuntoutussektorilla ei osata huomioida tämän kaltaista ympäristötekijöihin liittyvää terveysongelmaa. Sisäilmasta oireileva henkilö ei luokituta selkeästi sairaaksi tai terveeksi, vaan on usein terve terveellisissä olosuhteissa.

Vaadimme:

Työelämässä jatkamisen tukemisessa on tärkeä huomioida tämä työkyvyn muoto – työpaikkakyvyttömyys.

Lisätietoa:

- [Sisäilmasta sairastuneiden työllisenä pysyminen – Miten vältetään työkykyisten sisäilmasta sairastuneiden ajautuminen työelämän ulkopuolelle?](https://homepakolaiset.fi/oppaat-ja-julkaisut/tyollisena-pysyminen/)
<https://homepakolaiset.fi/oppaat-ja-julkaisut/tyollisena-pysyminen/>